

Vastaanottaja
Eduskunnan hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunnan etäkokous 2.6.2026 klo 10:15 HE 19/2025 vp

Maahanmuuttoviraston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta; hallintovaliokunnan kuuleminen 2.6.2025

Lausuntopyyntö

Hallintovaliokunta pyytää Maahanmuuttovirastolta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta (HE 19/2025 vp). Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa asiassa.

Maahanmuuttoviraston asiantuntijalausunto

Yleishuomiona ehdotetut kansalaisuuslainsäädännön muutokset lisäävät yhteiskunnan turvallisuutta, joten muutoksia voidaan pitää lainsäädännöllisiltä tavoitteiltaan onnistuneina. Maahanmuuttovirastossa suhtaudutaan ehdotettuihin kansalaisuuslain muutoksiin myönteisesti, kuitenkin samalla todeten, että kansalaisuuslain tiukennukset voivat osaltaan lisätä viraston käsittelytyötaakkaa kansalaisuusasioissa.

Maahanmuuttovirasto on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun ja antanut siitä lausuntonsa sisäministeriölle 14.1.2025¹.

Henkilöllisyyden selvittäminen

Maahanmuuttovirastossa on aiemmin havaittu tilanteita, joissa kansalaisuuden hakijalle on myönnetty useita muukalaispasseja kansallisen passin hankkimiseksi lähtömaasta, mutta tätä ei ole hankittu, vaikka muukalaispassin avulla on matkustettu lähtömaahan.

Jatkossa henkilöllisyyttä ei pidettäisi selvitettyinä pelkästään ajan kulumisen perusteella henkilötietojen vakiintuessa kymmenen vuoden aikana, jos hakija ei ole hankkinut lähtömaansa kansallista passia, vaikka hänelle on tätä passin hankkimisen tarkoitusta varten nimenomaisesti myönnetty muukalaispassi. Maahanmuuttoviraston näkökulmasta tämä on yhteiskunnallisesti hyödyllistä

¹ [Maahanmuuttoviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain muuttamisesta \(hankeikkuna.fi\)](#)

ja ulkomaalaisasioiden kokonaisuutta selkeyttävää. Samalla tämä luonnollisesti tarkoittaa virastolle jonkin verran lisää käsittelytyötä ja lausuttavaa mahdollista kielteistä kansalaisuuspäätöstä seuraavassa hallintovalitusprosessissa.

Muutoksen voidaan katsoa entistä selkeämmin kannustavan henkilöllisyyttä koskevan selvityksen esittämiseen, kun hakijalle voidaan muukalaispassin myöntämisen yhteydessä asettaa vaatimus oman henkilöllisyytensä selvittämisestä, millä on merkitystä myöhemmin kansalaisuutta haettaessa.

Huomiona mahdollisesti kansalaisuushakemusten kohdalla voidaan kohdata esimerkiksi sellainen tilanne, jossa hakija olisi oleskellut pitkään Suomessa kansainvälistä suojelua saavan asemalla, mutta tämä suojeltu asema olisi lakautettu ennen kansalaisuushakemuksen käsittelyä tai ratkaisemista. Tällöin hakija ei välttämättä olisi koskaan esittänyt asiakirjanäyttöä henkilöllisyydestään, mutta hänellä ei myöskään ole ollut velvoitetta hankkia kansallista passia aiemmin tai ollut tätä tarkoitusta varten myönnettyä muukalaispassia.

Kansallisen turvallisuuden huomioiminen

Kansallisen turvallisuuden huomioiminen jatkossa siten, että myös kansalaisuusilmoituksissa voidaan pyytää lausuntoja poliisiviranomaisilta, saattaa pidentää viraston käsittelyaikoja ja voi jonkin verran lisätä lausuntotyön määrää poliisiviranomaisille. Tämä kuitenkin osaltaan vahvistaa yhteiskunnan turvallisuutta.

Nykyisellään laki kattaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden, mikä on nuhteettomuusedellytyksestä erillinen ja vakavampiasteinen kansalaistamisen este. Kansalaisuuslaissa muutoksena nostettaisiin perustavanlaatuiseksi edellytykseksi selvitetyn henkilöllisyyden oheen kansallinen turvallisuus sekä mahdollisuus yleislausekkeella jättää kansalaisuus myöntämättä, jos se "muusta painavasta syystä hakijan tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella on vastoin yhteiskunnan tai valtion etua.", mikä voi pitää sisällään monenlaista yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavaa toimintaa, eikä syyn tarvitse olla esimerkiksi *erittäin* painava (vrt. kansalaisuuslaissa kielitaidon tai asumisajan yhteydessä mainittu edellytyksestä poikkeaminen, tässä yhteydessä sen sijaan jo painava syy riittää kansalaistamisen estymiselle).

Maahanmuuttovirasto katsoo tämän olevan hyvä ja perusteltu turvallisuutta lisäävä muutos. Käytännössä nykyisen lain mukaisen kansalaistamisen esteen soveltamiskynnys on noussut varsin korkeaksi, eikä yleinen järjestys ja turvallisuus ole kansalaisuuslain mukaisissa asioissa ollut yhtä merkittävä kuin ulkomaalaislain nojalla ratkaistavissa asioissa.

Nuhteettomuusedellytyksen tiukentaminen

Maahanmuuttovirasto kannattaa kansalaistamisen ehtojen tiukentamista rikoksiin syylistymisen osalta. Nuhteettomuusedellytyksen osalta rikoksista seuraavat odotusajat pitenevät ja erittäin vakavista rikoksista kansalaisuus evättäisiin määräämättä odotusaikaa. Tämä lisäisi mahdollisesti kielteisten päätösten määrää, lisäksi aiempaa useammissa tilanteissa kansalaisuus evättäisiin toistaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan rikoslaissa määriteltäviin niin törkeisiin rikoksiin, joista jo ilmoittamatta jättäminen on jo itsessään rangaistavaa. Tämän myötä myös kansalaisuutta hakevalle voi olla

itselleen selkeämpää todeta, mitkä vakavat rikokset estävät kansalaisuuden myöntämisen toistaiseksi.

Mahdollisena myöhempänä lainsäädännöllisenä kehittämistarpeena voidaan nostaa esille se, miten kansalaisuusilmoitusten (lähinnä nuoren henkilön KanL 28 § ja pohjoismaan kansalaisen kansalaisuusilmoitusten KanL 30 §) kohdalla ei ole otettu käyttöön vastaavaa nuhteettomuusedellytystä, kuten kansalaisuushakemusten kohdalla. Edellä kuvatusti kuitenkin poliisiviranomaisten lausuntomenettelyn ulottaminen ilmoitusmenettelyyn voi osaltaan vaikuttaa jatkossa näihinkin kansalaisuusilmoituksiin kansalaisuuden myöntämisen esteenä.

Toimeentuloedellytyksen muutokset

Toimeentuloedellytyksen osalta muutos kansalaistamisen edellytyksiin on merkittävä. Kansalaisuushakemusten kohdalla on ollut olennaista toimeentulon lähteen laillisuus, ei tietty tuloihin sidottu ansiomäärä, toisin kuin ulkomaalaislaissa tietyissä oleskelulupatyypeissä. Lakia muutettaisiin siten, että painopiste olisi jatkossa turvatussa toimeentulossa. Yhteiskunnallisesti voidaan todeta olevan hyödyksi, että muutosten myötä kansalaisuuden saamiseksi ei olisi riittävää, että hakijan toimeentulo perustuisi pelkästään työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen.

Toimeentuloedellytyksen täyttymisen kannalta merkitystä olisi jatkossa ennen kaikkea sillä, olisiko hakija turvautunut työttömyysetuuksiin tai toimeentulotukeen yli kolmen kuukauden ajan viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana.

Kansalaisuushakemusten kohdalla kansalaistamisen yleisten edellytysten tulee täytyä hakemuksen ratkaisuhetkellä. Poikkeamismahdollisuudesta huolimatta tämä saattaa käytännössä tarkoittaa yksittäisessä tapauksessa esimerkiksi sitä, että kansalaisuutta hakeva ja tahtomattaan työttömäksi joutunut hakija voi joutua taloudellisesti ahtaalle, kun hän ei voisi nostaa etuuksia tietämättä tarkasti, milloin hänen kansalaisuushakemuksensa ratkaistaan.

Kansalaisuuden menettäminen

Kansalaisuus voitaisiin jatkossa menettää petollisen menettelyn (33 §), kuten kielikoevilpin perusteella, kuitenkin erotettuna kansalaisuuden menettämisestä rikosten perusteella (joista 33 a-b §). Kielikoevilppitilanteita on aiemmin tutkittu rikoksina, rikoslain 16 luvun 8 §:n mukaisena väärän todistuksen antamisena viranomaiselle, josta säädetty rangaistus on sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Kielitutkintojen arvosanojen manipuloinnissa on sittemmin poliisin esitutkinnassa päädytty rikosnimikkeisiin väärennys ja rekisterimerkintärikos (RL 33:1 ja RL 16:7). Näillä vakavimmilla rikosnimikkeillä on ollut todennäköisempää, että asia etenee syyttäjälle syyteharkintaan.

Hallituksen esityksessä mainitaan (s. 78), että kansalaisuuden menettämisestä ei voitaisi päättää rikokseen syylistymisen perusteella muutoin kuin 33 a ja 33 b §:n mukaisesti. Mahdollinen petollista toimintaa kansalaisuusasiassa koskeva rikosasia tai -tuomio ei kuitenkaan estäisi 33 §:n soveltamista.

Kansalaisuuden menettäminen petollisen menettelyn kohdalla tulisi käytännössä sovellettavaksi, jos Maahanmuuttovirasto saisi ilmoituksen tällaisesta menettelystä esimerkiksi kielitutkintoja järjestäneeltä taholta tai tiedon tällaista menettelyä koskevasta rikostuomiosta. Maahanmuuttovirasto toteaa, että puuttuminen henkilön kansalaisuusasemaan

menettämispäätöksellä, pelkästään kielitutkinnon järjestäjän ilmoituksen perusteella havaitusta menettelystä, olisi haasteellista perustella menettämispäätökseen riittävän kattavasti ilman taustalla olevaa tutkittua rikosprosessia ja oikeuden antamaa tuomiota asiasta.

Aihe on merkityksellinen myös sen kannalta, että kansalaisuuslain tiukennusten osalta on tulossa kolmantena vaiheena uutena kansalaistamisen edellytyksenä kansalaisuuskoetta koskeva kokonaisuus, jossa tehtyyn koevilppiin petollinen menettely olisi mahdollisesti tulevaisuudessa myös oltava sovellettavissa.

Vaikutukset tietojärjestelmiin ja kustannuksiin

Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmien ylläpitokustannusten ei odoteta kasvavan nykyisestä järjestelmien kokonaisuudistusta varten tehdyn tietojärjestelmäkehityksen johdosta.

Yhteenveto

Maahanmuuttovirasto pitää esitettyjä muutoksia kansalaisuuslakiin tarpeellisina ja niitä voidaan pitää turvallisuusnäkökohtia korostavilta tavoitteiltaan onnistuneina. Edelleen hallituksen esityksen perusteluihin on koottu ansiokkaasti oikeuskäytäntöä ja kartoitettu lainsäädännön nykytilaa, joka jo itsessään tukee kansalaisuusasioiden sujuvaa käsittelyä ja ratkaisemista Maahanmuuttovirastossa.

Oikeus- ja asiantuntijapalveluiden yksikön johtajan sijainen,

Oikeuspäällikkö

Jaakko Purontie

Erityisasiantuntija

Hannu-Pekka Peura

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.

Maahanmuuttovirasto 28.05.2025 klo 15:49. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta